

Xu thế dạy học Blended learning – những thuận lợi, khó khăn và triển vọng của dạy học ngoại ngữ trong thời đại 4.0

Nguyễn Thị Bích Ngọc*

*Khoa tiếng Trung Quốc Trường Đại học Ngoại thương Hà Nội

Received: 5/3/2023; Accepted: 10/3/2023; Published: 15/3/2023

Abstract: Following the development of the global economy, there are more new teaching models and trends. Industrial Revolution 4.0 and the Covid-19 pandemic make E-learning more popular. However, E-learning has long-term effectiveness and ability to stimulate self-learning thinking for learners, making education researchers skeptical about the sustainable effectiveness of E-learning. In that context, the trend of teaching Blended learning combining face-to-face and online has appeared and brought initial achievements. Within the scope of this article, the author mentions blended learning and foreign language lectures with advantages and disadvantages of this teaching method.

Keywords: foreign language teaching, direct, online, blended learning

1. Mở đầu

Blended Learning là phương pháp giảng dạy và học tập thịnh hành và được triển khai tại nhiều quốc gia trên thế giới. Phương pháp này được đại học Cambridge nghiên cứu và thực nghiệm đầu tiên, sau đó được áp dụng tại nhiều trường đại học danh tiếng khác. Blended learning được hiểu là phương pháp học tập kết hợp (PPHTKH) giữa việc học truyền thống trên lớp và cách học trực tuyến qua mạng.

Sự kết hợp giữa trực tuyến và ngoại tuyến, tức là chế độ kết hợp của “E (e-Learning) + Class (Lớp học)”, khái niệm học tập kết hợp được xây dựng, và được gọi với tên Blended learning. Sau nhiều năm triển khai e-learning, rất nhiều nghiên cứu chỉ ra rằng nếu chỉ áp dụng e-Learning thì kết quả học tập khó đạt kết quả cao. Các nhà nghiên cứu về giáo dục lúc đó bắt đầu phân tích về sự kết hợp giữa e-Learning và cách học trên lớp truyền thống. Những kết quả khả quan ban đầu đồng thời với sự thúc đẩy không ngừng của công nghệ đã khiến phương pháp kết hợp này mang lại nhiều kết quả tích cực.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mô hình Blended learning: thường được kết hợp giữa mô hình học dạy học truyền thống và MH-DHtrực tuyến (DHTT) theo một tỷ lệ nhất định, tỷ lệ này có thể tăng giảm tùy thuộc vào mức độ áp dụng. Theo Nguyễn Hoàng Trang (2018), hiện nay có 3 mức độ để áp dụng mô hình dạy học (MHDH) Blended learning, bao gồm:

Mức độ 1: Hình thức học tập được triển khai chính vẫn là phương pháp giảng dạy trực tiếp, người dạy và người học gặp nhau tại lớp học và sử dụng

hình thức trao đổi truyền thống. Bên cạnh đó, cơ sở giáo dục và người dạy cung cấp thêm các tài liệu trực tuyến cùng các hình thức luyện tập để người học tra cứu và ôn luyện thông qua Internet.

Mức độ 2: Chương trình học được thiết kế bao gồm cả nội dung trực tiếp và trực tuyến. Tùy theo mức độ yêu cầu của đầu ra môn học, hoặc do đặc thù của từng môn, mà sắp xếp các buổi học trực tiếp và trực tuyến đan xen nhau. Người dạy có thể triển khai bài học trực tuyến qua các nền tảng như Zoom, Classin, Msteam, hoặc Google meet.v.v...

Mức độ 3: Mức độ này là mức độ nâng cấp của mức độ 2. Bên cạnh các hình thức học đan xen, ở mức độ 3 người học sẽ được kiểm tra và đánh giá bằng hình thức trực tuyến.

Đối với việc giảng dạy ngoại ngữ, dữ liệu lớn có vai trò quan trọng đó là nguồn tài liệu quan trọng, là kho tri thức của nhân loại phục vụ cho việc học tập, giảng dạy của GV và sinh viên. Việc tận dụng được lợi thế này vô cùng quan trọng, bởi các dữ liệu này được hệ thống hóa, dự trữ một cách chuyên nghiệp và chứa đựng mọi thông tin. Trên thực tế, tại Việt Nam, các GV cũng thường xuyên tìm kiếm tài liệu trên mạng internet để phục vụ cho giảng dạy được sinh động, cập nhật và hiệu quả hơn. Đây chính là một trong những cách ứng dụng dữ liệu lớn vào hoạt động nghề nghiệp

2.2. Thuận lợi và khó khăn khi áp dụng mô hình Blended learning trong giảng dạy các môn ngoại ngữ bậc đại học tại Việt Nam

2.2.1. Thuận lợi khi áp dụng mô hình Blended learning trong giảng dạy các môn ngoại ngữ bậc đại học

Hiện nay chi phí cố định để xây dựng lớp học trực tiếp nằm nhiều ở các mục như, phòng học, các trang thiết bị đi kèm như bàn, ghế, bảng .v.v...tiền điện nước và các chi phí duy tu kèm theo cũng chiếm 1 khoản khá lớn. Mô Hình blended learning sẽ giảm bớt gánh nặng chi phí này, giúp các cơ sở giáo dục có thêm nguồn đầu tư cho giáo trình và cập nhật công nghệ. Với xu thế phát triển mạnh mẽ trong thời kỳ 4.0, công nghệ trong giáo dục là lĩnh vực không thể bỏ qua. Trong các trường đại học, giảng dạy ngoại ngữ hiện nay đa số vẫn lệ thuộc vào giáo trình giấy, nếu tiết kiệm được chi phí cố định về phòng học và các mục liên quan, hoàn toàn có thể có chi phí thêm để xây dựng bài giảng điện tử, và các giáo trình học trực tuyến online thêm.

- Một lợi thế nữa của mô hình Blended learning là giúp người học có thể tự chủ động về không gian học, thời gian học, nội dung học dựa trên năng lực học của mỗi người điều này đáp ứng được mong muốn có được tính chủ động, linh hoạt trong lịch học. Ngoài ra, mô hình Blended Learning còn tạo ra môi trường tương tác cho người học, giúp người học tích cực và chủ động hơn trong học tập thông qua việc trao đổi, học hỏi lẫn nhau giúp tăng kỹ năng mềm cho người học. Tuy nhiên, nếu lớp học được tổ chức online, thông qua các tính năng Breakout room. Việc quan sát và ghi nhận quá trình thảo luận này diễn ra khá dễ dàng, giáo viên có thể di chuyển liên tục để ghi nhận quá trình làm việc của từng nhóm.

- Khi áp dụng mô hình blended learning, người học sẽ dễ dàng được tiếp cận tri thức bằng các hình thức đa dạng, cả phương thức truyền thống, ghi viết, nghe viết, trực tiếp trao đổi, hoặc thông qua các công cụ hỗ trợ trên các nền tảng số như, Quizzie, Kahoot, .v.v...ở các môn học ngoại ngữ, việc đa dạng hình thức luyện tập là một yêu cầu rất quan trọng. Ngoài độ chính xác của kiến thức và thông tin, thì việc được tiếp cận thông tin một cách đa dạng sẽ kích thích khả năng sáng tạo trong ngôn ngữ của người học, giúp người học tiến bộ ngày một nhanh, và các phương thức vận dụng cũng tốt hơn.

- Một trong những yếu tố quan trọng giúp việc học ngoại ngữ có hiệu quả, là việc được tiếp xúc với người bản xứ, cũng như các giáo viên nước ngoài. Khi triển khai mô hình kết hợp trực tuyến, người học có thể có một phần môn học được học tập trực tiếp với giáo viên nước ngoài, thậm chí học giao lưu cùng một lớp bao gồm giáo viên và bạn học nước ngoài. Việc học này có thể diễn ra thuận lợi, mà không cần lo về chi phí đi lại, ăn ở, cũng như các chi phí phát

sinh khác, bên cạnh đó người học vẫn có thể được tiếp xúc và giao lưu với giáo viên bản địa cùng các kiến thức khác, nâng cao khả năng nghe nói ngoại ngữ và các kỹ năng mềm. Năm học 2021-2022, khoa tiếng Trung Quốc trường đại học Ngoại thương đã kết hợp cùng trường ĐHSP Hoa Đông tại Thượng Hải, triển khai một số lớp học online, như lớp học môn Văn hóa Trung Quốc, Nghệ thuật Trung Hoa, Khẩu ngữ .v.v..., lớp học đc tổ chức khá hiệu quả, và độ hài lòng của giáo viên và học sinh đều đạt trên 90%. Qua quan sát và những tổng hợp ghi lại từ các số liệu của khoa, giáo viên bản địa người Trung Quốc đã giúp sinh viên nâng cao được khả năng vận dụng từ vựng, khả năng ghi nhớ và truyền đạt bằng tiếng Trung, ngoài ra cũng cải thiện được khả năng nghe và ghi chép của sinh viên. Chính mô hình blended learning kết hợp như vậy, mà người học không cần bỏ ra quá nhiều chi phí, tiết kiệm thời gian, mà vẫn được tiếp xúc với những kiến thức mới, giúp cho quá trình học ngoại ngữ đạt được kết quả tốt nhất.

- Ngoài ra sử dụng kết hợp giữa mô hình học tập truyền thống và học tập trực tuyến sẽ tiết kiệm được đi lại cũng như thời gian giảng dạy trực tiếp trên lớp, tạo điều kiện để người dạy có thời gian tập trung cho các công việc khác như: nghiên cứu khoa học, tham gia hội thảo, hỗ trợ sinh viên.v.v...

2.2.2. Những khó khăn khi triển khai hình thức giảng dạy Blended learning trong giảng dạy ngoại ngữ

Khi triển khai các hình thức giảng dạy áp dụng công nghệ, thì ưu điểm của công nghệ đôi khi cũng lại là nhược điểm, việc lệ thuộc vào công nghệ cũng có thể khiến các kế hoạch giảng dạy có thể ngừng trệ, thậm chí đứt quãng. Andersson và Grunlund (2009) đã thực hiện nghiên cứu tổng quan về các khó khăn phải đối diện trong triển khai học trực tuyến tại các nước phát triển và đang phát triển. Kết quả nghiên cứu đã chia các thách thức thành 4 nhóm khía cạnh, đó là: người học, công nghệ, khóa học và bối cảnh. Kết quả nghiên cứu cũng cho thấy, công nghệ không phải là thách thức đối với các nước phát triển, do nền tảng công nghệ tại các quốc gia đó đã phát triển cao, đáp ứng tốt yêu cầu công nghệ của việc triển khai học trực tuyến.

Khó khăn rõ nhận thấy nhất khi triển khai hình thức giảng dạy Blended learning, đó là yêu cầu cả người dạy và người học đều cần có 1 nền tảng công nghệ cũng như mạng internet ổn định. Cho dù bài giảng cũng như các phần mềm phụ trợ có tốt đến đâu, mà một trong hai bên không có mạng internet hỗ trợ thì bài học cũng trở nên vô ích.

Yếu tố văn hóa, được ghi nhận từ cả yếu tố văn hóa nền tảng chung, lẫn yếu tố văn hóa của người dạy và người học. Trong các khảo sát thực hiện với các sinh viên học ngoại ngữ tại đại học Ngoại Thương, có tới 86% SV tham gia khảo sát ghi nhận rằng, cảm thấy có “ rào cản” giữa thầy cô và SV khi học trực tuyến. Trong giảng dạy ngoại ngữ, giao tiếp bằng mắt rất quan trọng, giao tiếp bằng mắt giúp người dạy cảm nhận được nhịp độ của giờ học và mức độ tiếp thu của người học, đồng thời người học cảm nhận được tinh thần mà giáo viên truyền tới mình. Ở hình thức học trực tuyến, mọi giao tiếp này hầu như không còn, khiến cho yếu tố truyền nhận thông tin qua mắt không còn nữa, một lần nữa khiến cho yếu tố văn hóa của người học và người dạy không có sự kết nối, khiến giờ học không đạt được hiệu quả như mong muốn.

Khó khăn hơn nữa trong triển khai blended learning chính là ở yếu tố sắp xếp giờ giảng dạy thế nào cho hợp lý. Hợp lý cả ở yếu tố trực tuyến chiếm bao nhiêu phần trăm, và trực tiếp chiếm bao nhiêu phần trăm? Làm sao có thể khiến việc trống phòng tại các cơ sở giáo dục không xảy ra, mà có thể luân phiên giữa các lớp học trực tiếp cho hài hòa nhất. Rất nhiều trường hợp xảy ra xung đột, vì sau giờ học trực tiếp nửa tiếng đồng hồ, đã đến giờ học trực tuyến, làm sao có thể di chuyển về nhà để có không gian phù hợp cho việc học, trong khi nhà ở rất xa trường.

Ngoài ra tính minh bạch và công bằng cho các kì thi online cũng là 1 thử thách không hề nhỏ. Trên mạng xã hội, không khó để tìm thấy các bài viết về các mẹo nhỏ trong khi làm bài kiểm tra online, các hướng dẫn lách các phần mềm. Sự phát triển của công nghệ, cũng đi kèm với cách phương pháp gian lận thi cử khi làm bài tập online.

Những khó khăn nêu trên là thực tế cần đổi diện và ghi nhận để đưa ra những giải pháp tốt nhất cho mô hình học tập này.

2.3. Những chú ý khi triển khai PPDH blended learning trong giảng dạy ngoại ngữ

Dựa vào những ưu và nhược điểm khi triển khai Blended learning như trên, chúng ta có thể thấy khi triển khai phương pháp Blended learning chúng ta cần chú ý những điểm sau :

-Cần có hệ thống cơ sở và internet ổn định cho cả người dạy, và người học. Có các phần mềm hỗ trợ để người học có thể ôn tập.

-Cần có 1 kế hoạch cụ thể cho từng môn, và có phân phân định rõ ràng giữa thực hành và lý thuyết,

từ đó xây dựng tỉ lệ chính xác cho lớp học trực tuyến và trực tiếp. Do đó việc khảo sát và thống kê về phổ điểm cho từng giai đoạn là rất cần thiết, từ những báo cáo và thống kê cụ thể, có thể thiết kế tỉ lệ cụ thể về trực tuyến và trực tiếp, cùng kế hoạch lên lớp cho từng môn ngoại ngữ. Có thể hiểu đơn giản, nếu một bài học ngoại ngữ gồm ba phần cơ bản như, từ vựng, ngữ pháp, và ứng dụng thực hành, tỉ lệ mỗi phần thường là 3-3-4, nghĩa là từ vựng chiếm 30%, ngữ pháp 30% và 40% cho ứng dụng thực hành. Vậy bước đầu có thể triển khai blended learning với tỉ lệ 60% cho trực tiếp (bao gồm từ vựng và ngữ pháp), và 40% cho phần ứng dụng, thực hành qua nền tảng trực tuyến.

-Cần bố trí các công cụ hoặc các hỗ trợ phần mềm cho các học phần đạt được mục đích đầu ra của môn học.

Do đặc thù bài thi online vẫn còn nhiều trở ngại về tính công bằng và minh bạch, do đó khi áp dụng blended learning kết hợp giữa trực tiếp và trực tuyến, vẫn nên kiểm tra đánh giá bằng hình thức trực tiếp.

3.Kết luận

Ngày nay việc giảng dạy ngoại ngữ cũng như các môn học khác, không còn đơn thuần dừng ở việc viết từ mới lên bảng và cho người học đọc theo. Các môn ngoại ngữ ngày càng được nâng cao và có nhiều phương pháp học linh động hơn, không phụ thuộc vào học trực tuyến như E-learning, mô hình học tập kết hợp blended learning giữa trực tiếp và trực tuyến ngày càng được đánh giá cao. Trong phạm vi nhỏ ở bài viết này, người viết bài hi vọng đóng góp thêm được góc nhìn ban đầu để có thể có định hướng tốt nhất cho các trường học hoặc các cơ sở giáo dục muốn giảng dạy ngoại ngữ bằng hình thức blended learning , có thể xây dựng được bài giảng hiệu quả nhất, đúng đắn nhất.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TU về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội

2. Vũ Ngọc Thảo (2023), *Dạy học B-learning trong giáo dục đại học*. Tạp chí Thiết bị giáo dục số 282 kỳ 1th2.2023, tr 17-19.

3. Khổng thủy Hằng, Trần Thùy Linh, Hoàng Ngọc Minh (2022), *Nghiên cứu thích ứng với hình thức học tập trực tuyến của sinh viên Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia Hà Nội*. Tạp chí TBGD số 275, kỳ 2th10.2022. Tr 27-29.